

НОВИЙ ПІДХІД ДО ЛІКВІДАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна та екологічна ситуація у гірничодобувних регіонах перебуває у критичному стані: великі втрати сировини при видобутку, величезні обсяги відходів та низький ступінь застосування маловідходних та ресурсозберігаючих технологій.

У зв'язку з ситуацією необхідний комплексний підхід у вирішенні такої складної проблеми.

Існує кілька напрямків для вирішення цих завдань:

модернізація виробництва з метою підвищення якості продукції;

застосування нових технологій та обладнання (переробка сировини в продукцію, готову до переділу в сталь, минаючи домни);

дроблення підприємств на окремі об'єкти, їх реконструкцію та перепрофілювання.

Враховуючи нестачу бюджетних коштів, зменшення потреби у гірничорудній продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, виникла ситуація у частковому закритті чи ліквідації нерентабельних гігантських промислових «монстрів».

При ліквідації цих об'єктів розподіл часток бюджетних коштів розглядають з огляду на такі аспекти: вартість демонтажу (фізичного руйнування об'єктів, що ліквідуються з урахуванням методу виконання робіт); рівень повернення коштів до бюджету; соціальний захист працівників підприємства (оплати регресу, працевлаштування, перенавчання тощо); переведення на баланс місцевих рад об'єктів інфраструктури (котельні, об'єкти соц. культ. побуту, насосні, водопровід, електропостачання тощо), що забезпечують життєдіяльність прилеглих до підприємства житлових масивів; вирішення питань екології району (рекультивация майданчика підприємства, що ліквідується, організація звалищ будівельних відходів, водовідлив шахтних вод тощо).

У той самий час у Європі підрядні організації, використовуючи високоефективне устаткування, роблять знос будівлі прибутковою справою. Використовуючи різально-дробільні установки фірми «RAMMER» (Фінляндія), «розрізають» будівлі та споруди на шматки. Подальша переробка конструкцій і уламків проводиться на майданчику об'єкта, що ліквідується, виробляють відділення арматури, подрібнення залізобетону. За рекомендаціями замовника реалізують відходи та комплексно відновлюють територію. При цьому важливо те, що терміни виконання демонтажних робіт дуже короткі. Наприклад, фірма "Фрідріх Фрай Гмб" виконала демонтаж бетонної будівлі (40000м³) за шість тижнів, а відходи бетонної будівлі за допомогою пересувної дробарки були перероблені для вторинного використання на місці. Це дозволило виключити витрати на транспортування відходів на заводи з їхньої переробки.

Природно, за невеликих обсягів робіт придбання дорогого обладнання нерентабельне. Але коли питання стосується демонтажу сотень об'єктів з великими обсягами конструкцій, що демонтуються, а також можливість подальшого використання техніки та технологій ліквідації нерентабельних промислових гігантів в інших регіонах України, закупівля обладнання для демонтажу актуальна.

Враховуючи, що деякі конструктивні елементи перебувають у стані можливому для вторинного застосування, значну частину їх можна реалізувати як послуги населенню.

За державою залишається вирішення комплексу питань при ліквідації будівель та споруд: видача завдання на проектування всього комплексу робіт, облаштування території, визначення місця утилізації відходів без улаштування звалищ, розгляд та затвердження проектів на рекультивацию майданчика підприємства, що ліквідується, пропозиції щодо вирішення питань про соціальний захист працівників, встановлення строків закінчення всіх робіт тощо.

За підрядником залишаються демонтажні роботи, переробка конструкцій і уламків на майданчику об'єктів, що ліквідуються, виконання рекультивации промайданчика, частково питання про соціальний захист працівників тощо. При цьому все повернення вартості конструкцій, що ліквідуються, залишається в підрядній організації і використовується на її розсуд.